МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Сергій Слободян

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

INNOVATIVE TECHNOLOGIES FOR THE FORMATION OF EDUCATIONAL SPACE IN PRESCHOOL EDUCATION

рівень вищої освіти другий (магістерський)

тип дисципліни вибіркова

мова викладання українська

Миколаїв – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни *«Інноваційні технології формування освітнього простору в закладі дошкільної освіти»* є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань А Освіта.

«3» березня 2025 р. 14 с.

Розробник: *Лісовська Тетяна Адамівна, кандидат педагогічних наук, доцент, кафедри дошкільної освіти*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«Інноваційні технології формування освітнього простору в закладі дошкільної освіти»* розглянуто на засіданні кафедри *дошкільної освіти*
Протокол №3 від «5» березня 2025 р.

Завідувач кафедри *Олена Трифонова*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«Інноваційні технології формування освітнього простору в закладі дошкільної освіти»* розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового педагогічного інституту імені В.О. Сухомлинського
Протокол №3 від «6» березня 2025 р.

Голова *Людмила Хрящевська*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Інноваційні технології формування освітнього простору в закладі дошкільної освіти» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу *Андрій Лабарткава*

Робочу програму навчальної дисципліни «Інноваційні технології формування освітнього простору в закладі дошкільної освіти» затверджено Навчально-методичною радою НУК
Протокол №3 від «26» березня 2025 р.

Голова НМР НУК *Сергій Слободян*

© НУК, 2025

© Лісовська Т.А., 2025

ЗМІСТ

Вступ *4*
1. Опис навчальної дисципліни *5*
2. Мета вивчення навчальної дисципліни *6*
3. Передумови для вивчення дисципліни *6*
4. Очікувані результати навчання *6*
5. Програма навчальної дисципліни *6*
6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування *10*
7. Форми поточного та підсумкового контролю *10*
8. Критерії оцінювання результатів навчання *13*
9. Засоби навчання *13*
10. Рекомендовані джерела інформації *13*

ВСТУП

Курс дисципліни «*Інноваційні технології формування освітнього простору в закладі дошкільної освіти*» спрямований на формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти професійної компетентності щодо проєктування, організації та трансформації сучасного освітнього простору в закладах дошкільної освіти із застосуванням інноваційних педагогічних, організаційних і цифрових технологій. Особлива увага приділяється інтеграції середовищного підходу до розвитку дитини, створенню умов для самостійної, дослідницької та ігрової діяльності, реалізації принципів дитиноцентризму, інклюзивності та екологічності. Розглядаються сучасні практики просторового дизайну, STEM/STEAM-інструменти, digital-середовища, а також інноваційні моделі партнерства у формуванні предметно-розвивального середовища.

Ключові слова: інноваційні технології, освітній простір, дошкільна освіта, STEM/STEAM-підхід, інтегроване навчання, педагогічні інновації, розвиток дитини.

Annotation

The course «Innovative technologies for the formation of educational space in preschool education institutions» is aimed at developing professional competence in the design, organization and transformation of modern educational space in preschool education institutions using innovative pedagogical, organizational and digital technologies. Particular attention is paid to the integration of an environmental approach to child development, creating conditions for independent, research and play activities, implementing the principles of child-centeredness, inclusiveness and environmental friendliness. Modern practices of spatial design, STEM/STEAM tools, digital environments, as well as innovative models of partnership in the formation of a subject-developmental environment are considered.

Key words: innovative technologies, educational space, preschool education, STEM/STEAM approach, integrated learning, pedagogical innovations, child development.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 3</td><td rowspan="3">А Освіта</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 3</td><td>6-й</td><td>6-й</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Електронний адрес РПНД на сайті Університету

Індивідуальне науково-дослідне завдання
–

Загальна кількість годин –90</td><td rowspan="8"></td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>3-й</td><td>3-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекцій</td></tr>
<tr><td>0 год.</td><td>6год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>0 год.</td><td>8 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>0 год.</td><td>0 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2;

самостійної роботи студента – 4</td><td rowspan="6">Освітній рівень:
Другий (магістерський)</td><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>год.</td><td>76 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: 0 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю: комбінована</td></tr>
</table>

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати у студентів цілісне уявлення про сучасні підходи до створення інноваційного освітнього простору в ЗДО з урахуванням психолого-педагогічних потреб дітей дошкільного віку, принципів інклюзивності, педагогіки партнерства, а також дизайну фізичного, соціального й цифрового середовища як чинників розвитку.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Інноваційні технології формування освітнього простору в закладі дошкільної освіти» доцільно організувати в єдиному контексті з тематикою вивчення дисциплін: Взаємодія закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями; Використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПР-5.2. Впроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу.

ПР-5.5. Організовувати метоичний супровід освітньої діяльності в мультикультурному середовищі закладу дошкільної освіти для формування в дітей поваги до різних національностей та здатності до взаємодії.

І. Загальнопредметні:

КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ІІ. Спеціальні (фахові).

КС-1. Здатність організовувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

КС-8. Здатність здійснювати нормативно-правове регулювання діяльності закладу дошкільної освіти, керуючись законодавчими документами та основами професійної етики.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. **Інноваційні засади освітнього простору в ЗДО**

Тема 1. Інновації в освітньому просторі: поняття, типологія, контексти

1. Сутність поняття «інновація» у контексті дошкільної освіти
2. Типологія інновацій у педагогіці та освітньому менеджменті
3. Інноваційна діяльність педагога як складова професійної культури
4. Сучасні підходи до змін в організації освітнього середовища

Література [2], [3], [5].

Тема 2. Принципи формування сучасного освітнього простору ЗДО

1. Безпечність, відкритість, доступність, інклюзивність
2. Дитина як суб'єкт освітнього середовища
3. Освітній простір як соціокультурна система
4. Партнерство у формуванні середовища

Література [1], [5], [8].

Тема 3. Дизайн освітнього середовища: фізичний, соціальний, емоційний вимір

1. Архітектурно-просторові рішення в ЗДО.
2. Соціальна взаємодія в освітньому середовищі
3. Психоемоційна безпека дитини
4. Естетика та ергономіка середовища

Література [1], [5], [8].

Змістовий модуль 2. **Цифрові та STEAM-технології у формуванні середовища**

Тема 4. Цифрові інструменти в організації освітнього простору ЗДО

1. Переваги використання цифрових технологій у плануванні та візуалізації освітнього середовища
2. Інтерактивні платформи та додатки для взаємодії з дітьми, батьками та колегами
3. Вимоги до безпеки цифрового середовища в роботі з дошкільниками

Література [3], [5], [8]

Тема 5. STEAM-підхід у створенні розвивального середовища для дітей дошкільного віку

1. Особливості інтеграції елементів науки, технологій, інженерії, мистецтва і математики в середовище ЗДО.
2. Приклади STEAM-активностей, що сприяють розвитку критичного мислення, креативності та дослідницьких навичок.
3. Роль педагога у фасилітації STEAM-досліджень та експериментів у повсякденному просторі.

Література [3], [5], [6].

Тема 6. Техно-дизайн середовища: поєднання естетики, функціональності та технологій

1. Принципи створення технологічно насиченого, але дружнього до дитини простору
2. Використання освітніх гаджетів, мультимедійних центрів та робототехніки в груповому середовищі
3. Вплив цифрових і технічних рішень на активність, інтерес та самовираження дітей.

Література [3], [5], [8].

Змістовий модуль 3. **Партнерство, інклюзія та якість освітнього середовища**

Тема 7. Інклюзивні підходи до проєктування освітнього простору

1. Доступність і адаптивність середовища
2. Просторові рішення для дітей з ООП
3. Принципи толерантності й гуманності
4. Інклюзивність як частина дизайну

Література [1], [4], [7].

Тема 8. Співпраця у створенні освітнього простору: вихователь, дитина і батьки

1. Сутність партисипативного підходу у створенні освітнього середовища в ЗДО.
2. Способи залучення батьків до спільного проєктування освітнього простору.
3. Форми та інструменти зворотного зв'язку з батьками і дітьми.
4. Аналіз прикладів успішної співпраці педагога, дитини та батьків у рамках спільних ініціатив.

Література [5], [8].

Тема 9. Якість освітнього простору: моніторинг, самооцінка, кейси

1. Показники та критерії якості простору
2. Методики оцінювання середовища
3. Кейс-дослідження інноваційних практик
4. Освітній простір як чинник успішності дитини

Література [5], [8].

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекц	пр	лаб	с.р.		лекц	пр	лаб	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**
Модуль 1.										
Змістовий модуль 1. Інноваційні засади освітнього простору в ЗДО										
Тема1. Інновації в освітньому просторі: поняття, типологія, контексти	0					10	2	2	–	6
Тема 2. Принципи формування сучасного освітнього простору ЗДО	0					10			–	10
Тема 3. Дизайн освітнього середовища: фізичний, соціальний, емоційний вимір	0					10	–	–		10
Разом за змістовим модулем 1	0					30	2	2	–	26
Усього годин	0	0	0	–	0	30	2	2	–	26
Змістовий модуль 2. Цифрові та STEAM-технології у формуванні середовища										
Тема 4. Цифрові інструменти в організації освітнього простору ЗДО	0					10	-		–	10
Тема 5. STEAM-підхід у створенні розвивального середовища для дітей дошкільного віку	0					10	2	2	–	6
Тема 6. Техно-дизайн середовища: поєднання естетики, функціональності та технологій	0					10	-			10
Разом за змістовим модулем 2						30	2	2	–	26
Усього годин	0	0	0	–	0	30	2	2	–	26
Змістовий модуль 3. Партнерство, інклюзія та якість освітнього середовища										
Тема 7. Інклюзивні підходи до проєктування освітнього простору	0					10		2	–	8

Тема 8. Співпраця у створенні освітнього простору: вихователь, дитина і батьки	0					10	2	2	–	6
Тема 9. Якість освітнього простору: моніторинг, самооцінка, кейси	0					10				10
Разом за змістовим модулем 3.						30	2	4	–	24
Усього годин	0	0	0	–	0	30	2	4	–	24
Разом за курсом	0	0	0	–	0	**90**	**6**	**8**	**0**	**76**

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Інновації в освітньому просторі: поняття, типологія, контексти	0	2
2	STEAM-підхід у створенні розвивального середовища для дітей дошкільного віку	0	2
3	Інклюзивні підходи до проєктування освітнього простору	0	2
4	Співпраця у створенні освітнього простору: вихователь, дитина і батьки	0	2
	Разом	0	8

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

Опрацювання лекційного матеріалу– ***0,5 год. / 1 заняття***;
підготовка до практичних занять – ***1-2 год. / 1 заняття***;
підготовка до контрольних заходів, захисту самостійної роботи – ***9-10 год. / 1 захід***

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Опрацювання лекційного матеріалу	0	6
2	Підготовка до практичних занять	0	16
3	Підготовка до контрольних заходів, захисту самостійної роботи	0	54
	Разом	0	76

Обов'язкова складова СРС:

1. Підготувати та презентувати модель сучасного освітнього простору ЗДО.
2. Розробити чек-лист оцінювання якості предметно-просторового середовища.
3. Підготувати поради для педагогів щодо впровадження інноваційних підходів до організації середовища.

4. Розробити тематичний проєкт створення трансформованого розвивального простору з урахуванням вікової групи, напрямів розвитку та партнерства з батьками.
5. Розробити план самоосвіти з метою підвищення фахової підготовки майбутнього вихователя.

Вибіркова складова СРС (виконання завдань, які студент обирає з метою підвищення свого професійного рівня, особистого рейтингу згідно з п.6.16 Положення):

Мультимедійна презентація з тем:

1. Сучасні підходи до формування освітнього середовища в ЗДО.
2. Цифрові та STEAM-технології у створенні розвивального середовища.
3. План удосконалення простору групи ЗДО з урахуванням потреб дітей (оформлення у вигляді міні-проєкту з фото/схемами, описом змін, очікуваним впливом на розвиток дитини).

6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Методи навчання:

на лекційних заняттях:
лекція;
пояснення;
дискусія;
проблемні запитання;
демонстрація;
майстер-клас

на практичних заняттях:
виконання практичних завдань і вправ;
проєкти;
інноваційні технології;
ділова гра.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усні відповіді (практичні заняття);
- проєктні (самостійні) роботи;
- контрольна робота;

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу містить оцінки з поточного контролю та оцінки підсумкового контролю. В кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок, де студент може набрати від 60 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок (усна відповідь, захист самостійної роботи, контрольна робота.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних

навичок під час виконання завдань практичних і проєктних самостійних робіт, а також презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки лише досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній із позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

7. Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їхнє оцінювання

Усні відповіді на практичних заняттях	**Критерії оцінювання**
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, містить аргументовані висновки з доречним ілюстративним матеріалом, може підкріплюватися коректними цитуваннями думок / поглядів учених.
1,5	Відповідь в цілому правильна, доволі повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована з використанням неправильної / некоректної термінології.
0,5	Відповідь частково правильна, містить неточності, проте не містить жодних аргументів та ілюстративного матеріалу.
0	Студент не дає відповіді чи його відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 40 балів (8 відповідей по 5 балів ЗФН).

Самостійна (проєктна) робота	**Критерії оцінювання**
9	Студент правильно розкрив тему проєкту, використав сучасні інноваційні підходи, обґрунтував свої рішення з урахуванням вікових та педагогічних особливостей дітей. Робота має чітку структуру, оформлена згідно з вимогами, містить приклади або візуалізації (схеми, фото, ескізи). Демонструє високий рівень самостійності, творчий підхід і практичну спрямованість.
8	Студент правильно виконав завдання, розуміє основні принципи інноваційного освітнього простору. Є логічна структура, аргументація, доречні приклади. Робота оформлена з дотриманням основних вимог, хоча можливі незначні неточності в деталях або поясненнях. Проєкт менш глибокий, але цілісний і змістовний.
7	Студент частково правильно розкрив тему. Деякі елементи подані поверхнево або формально. У роботі є змістові недоліки, неповна аргументація, відсутність прикладів або візуалізації. Структура порушена або непослідовна. Помітна орієнтація в темі, але бракує глибини та обґрунтування рішень.
6	Студент виконав роботу з помилками або фрагментарно. Тема розкрита частково, ключові поняття використано некоректно, аргументи відсутні або непереконливі. Відчувається недостатнє розуміння предмета, робота оформлена не за вимогами.
4-1	Студент неправильно виконав завдання або не розкрив тему. Робота має

	серйозні змістові та структурні помилки, відсутні аргументи, приклади, практичне спрямування. Можливе копіювання без осмислення або відсутність самостійної частини. Робота не приймається до заліку.
0	Студент не виконує роботи.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 45 балів (5 робіт по 9 балів для ЗФН).

Контрольна робота	**Критерії оцінювання**
ЗФН 13-15 30-33	Робота повністю відповідає темі й структурі завдання. Виявлено глибоке розуміння змісту дисципліни, чітке володіння термінологією та інноваційними підходами. Відповіді логічні, обґрунтовані, з прикладами з освітньої практики або авторськими ідеями. Оформлення охайне, без помилок. Можливе використання ілюстративного або цифрового матеріалу.
ЗФН 25–27	Робота змістовна, відповідає темі. Основні поняття подано правильно, структура роботи збережена. Відповіді логічні, є аргументи, хоча аналіз менш глибокий або приклади менш переконливі. Можливі незначні помилки чи стилістичні неточності, що не впливають на загальний рівень.
ЗФН 18–23	Робота виконана частково. Деякі завдання розкрито поверхнево або формально. Відповіді містять неточності у вживанні понять, термінології. Аргументація слабка або фрагментарна, приклади відсутні чи формальні. Можливі порушення структури або вимог до оформлення..
ЗФН 12-15	Робота має значні змістові недоліки. Відповіді фрагментарні, з численними помилками, що свідчать про недостатнє розуміння теми. Відсутня логічна послідовність, аргументація, приклади. Терміни вжито некоректно або неправильно. Оформлення не відповідає вимогам.
ЗФН 6–10	Робота не відповідає темі або подана формально. Завдання виконано частково або з грубими помилками. Відсутнє розуміння основних понять. Може містити плагіат або бути не поданою в установлений термін.
0	Робота не виконувалася.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 33 бали для ЗФН

Форма контролю	**Максимальна кількість балів**	
	Денна форма	**Заочна форма**
Практичні заняття	–	8х5 балів = 40 балів
Самостійна (проєктна) робота	–	3х9 балів = 27 балів
Контрольна (письмова) робота	–	1х33 балів = 33 бали
Всього	–	**100**

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денна форма		Заочна форма	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т.1	Відповідь на практичному занятті		Відповідь на практичному занятті	5
		Самостійна (проєктна) робота		Самостійна (проєктна) робота	9
	Т.5	Відповідь на практичному занятті		Відповідь на практичному занятті	5
		Самостійна (проєктна) робота		Самостійна (проєктна) робота	9
ЗМ 3	Т.7	Відповідь на практичному занятті		Відповідь на практичному занятті	5
	Т8	Відповідь на практичному занятті		Відповідь на практичному занятті	5
		Самостійна робота		Самостійна робота	9
Контрольна робота				Контрольна робота	33
Підсумковий контроль				Екзамен	
Сума					100

9. Засоби навчання

Наочним матеріалом для лекційних занять послужать передусім мультимедійні засоби (комп'ютерні презентації); відеоматеріали, а також повідомлення, есе, тестові завдання.

На практичних заняттях прислужиться бібліотечних фонд Університету та електронні репозитарії світу.

Під час виконання завдань самостійної роботи доцільним стане використання бібліотечного фонду та енциклопедій, словників, довідників.

10. Рекомендована література

1. Бех І.Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. К. : Академвидав, 2012. 312 с.
2. Богініч О.Л. Інноваційна педагогіка : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2018. 320 с.
3. Крутій К.Л. Інноваційні освітні технології в дошкільному закладі. Запоріжжя : ЛІПС, 2017. 212 с.
4. Інклюзивна освіта: теорія та практика / І.О. Ковальчук. К. : Літера ЛТД, 2020. 216 с.
5. Лисенко Н.І. Організація освітнього середовища у ЗДО : навч.-метод. посіб. К. : Слово, 2020. 128 с.
6. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи : підруч. К. : Генеза, 2011. 384 с.
7. Створення інклюзивного освітнього середовища: посібник для педагогів. Київ: ЮНІСЕФ Україна, 2019. 84 с.

8. Шиян Р.Б. Сучасне освітнє середовище : методологія і практика формування. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 278 с.

Допоміжна

1. Бех І.Д. Особистісно орієнтоване виховання: теоретико-технологічні засади : монографія. Київ : Либідь, 2003. 280 с.
2. Міляєва О.М. Сучасні технології в дошкільній освіті : навч. посіб. Харків : Основа, 2020. 144 с.
3. Піроженко Л.О. Інноваційні підходи до організації дошкільної освіти : монографія. К. : ІСДО, 2019. 208 с.
4. Рождественська Н.П. Просторово-предметне середовище дошкільного навчального закладу : навч.-метод. посіб. Черкаси : Вертикаль, 2017. 116 с.
5. Семеног О.М. Дизайн освітнього простору: теорія і практика : навч. посіб. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2022. 224 с.
6. Товканець Г.І. Освітній простір закладу дошкільної освіти: розвиток, інновації, партнерство. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2021. 240 с.

Інформаційні ресурси

1. **Офіційний портал Міністерства освіти і науки України** https://mon.gov.ua Офіційні документи, концепції НУШ, інноваційні освітні практики, нормативно-правова база щодо дошкільної освіти.
2. Український інститут розвитку освіти (УІРО) – матеріали щодо реформ у галузі освіти, педагогіки партнерства, етичних стандартів https://uiro.gov.ua
3. **Освітній проєкт «Смарт Освіта»** https://nus.org.ua Платформа з матеріалами для педагогів і керівників ЗДО, інноваційні інструменти, STEM/STEAM-підходи, освітнє середовище.
4. Електронна бібліотека Національної академії педагогічних наук України (НАПН України**)** https://lib.iitta.gov.ua

Повнотекстові наукові праці, методичні розробки, дисертації з питань інноваційної педагогіки, дошкільної освіти, дизайну середовища.